

Załącznik do Informacji dla Zarządu Województwa Mazowieckiego w sprawie wyników konsultacji społecznych projektu „Strategii rozwoju kultury w województwie mazowieckim na lata 2023-2027”

## **Raport z konsultacji społecznych projektu „Strategii rozwoju kultury w województwie mazowieckim na lata 2023-2027”**

### **Podstawa przeprowadzenia konsultacji:**

uchwała nr 943/413/23 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 30 maja 2023 r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu „Strategii rozwoju kultury w województwie mazowieckim na lata 2023–2027”

### **Uczestnicy konsultacji:**

mieszkańcy województwa mazowieckiego oraz organizacje pozarządowe

### **Cel konsultacji:**

poznanie opinii i zebranie uwag do projektu „Strategii rozwoju kultury w województwie mazowieckim na lata 2023–2027”, które zostały następnie wykorzystane do opracowania ostatecznej wersji dokumentu

### **Termin konsultacji:**

od 1 do 15 czerwca 2023 r.

### **Forma przeprowadzenia konsultacji:**

opublikowanie na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej [bip.mazovia.pl](http://bip.mazovia.pl) i na stronie internetowej poświęconej współpracy Samorządu Województwa Mazowieckiego z organizacjami pozarządowymi [dialog.mazovia.pl](http://dialog.mazovia.pl)

### **Tryb zgłaszania uwag:**

opinie i uwagi do projektu należało składać na formularzu, stanowiącym załącznik do uchwały, wyłącznie drogą elektroniczną na adres e-mail: [strategiakultury@mazovia.pl](mailto:strategiakultury@mazovia.pl)

### **Liczba zgłoszonych uwag:**

łącznie złożono 35 uwag z czego:

- uwzględniono 22 uwagi
- uwzględniono częściowo 9 uwag
- nie uwzględniono 4 uwag.

### **Uzasadnienie uwzględnienia/nieuwzględnienia zgłoszonych uwag:**

zestawienie wszystkich złożonych uwag wraz z uzasadnieniem ich niewzględnienia zamieszczone zostało w poniższej tabeli.

W celu zapewnienia dostępności cyfrowej tekstu, zredagowano treść otrzymanych uwag.

Zestawienie uwag zgłoszonych do projektu „Strategii rozwoju kultury w województwie mazowieckim na lata 2023–2027”

Tabela 1. Lista złożonych uwag wraz z uzasadnieniem ich uwzględnienia lub nieuwzględnienia

Lp.	Zapis w projekcie, do którego zgłaszane są uwagi, wraz z tytułem rozdziału/podrozdziału/punktu i numerem strony	Sugerowana zmiana (propozycja nowego brzmienia wskazanego fragmentu)	Uzasadnienie zmiany	Czy uwzględniono uwagę? (tak/nie/częściowo)	Czy uwzględnienie uwagi wymagało zmiany w treści dokumentu? (tak/nie)	Jeżeli zmieniono treść, jak brzmi nowy zapis (z nr. strony)	Jeżeli nie zmieniono treści, w jaki sposób uwzględniono uwagę?
1	Uwaga ogólna	Projekt strategii zgodnie z art. 13 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju nie zawiera wniosków z diagnozy przygotowanej na potrzeby strategii.  Ponadto brak jest słownika pojęć i użytych skrótów.	Uzupełnienie zapisów doprowadzi do zgodności, m.in. z art. 13 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.	tak	tak	s. 71 (dodano cały rozdział).	–
2	Uwaga ogólna (m.in. str. 25)	Sugeruje się wskazać instytucje muzyczne działające w województwie mazowieckim również w podziale na rodzaje, tj.: chór, filharmonia, orkiestra symfoniczna i kameralna, dla których dane dostępne są w BDL GUS.	Sugerowana zmiana pozwoli kompleksowo przedstawić potencjał kulturalny województwa w zakresie instytucji muzycznych.	tak	tak	s. 29 (dodano listę instytucji).	–
3	Uwaga ogólna (m.in. str. 25, 26, 37, 39-41, 55, 59-61)	W całym dokumencie (zarówno w części tekstowej, jak i pod mapami), należy przywołać autorów i pełne nazwy dokumentów stanowiących źródło pozyskanych informacji, w tym strategii rozwoju województwa, jak i diagnozy będącej jej integralną częścią tj.: - „Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze”, - „Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego do SRWM 2030+ Innowacyjne Mazowsze”, opracowanych przez Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie. Ponadto błędnie, z ww. dokumentów, przywołano tytuły map nr 12 i 15.	Sugerowane zmiany pozwolą zachować zgodność z dokumentami źródłowymi.	tak	tak	W całym tekście diagnozy gdzie powoływano się na „Strategię Rozwoju Województwa” poprawiono zapisy na: „Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze” lub „Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego do SRWM 2030+ Innowacyjne Mazowsze”, opracowane przez Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie.  Poprawiono tytuł mapy nr 12 (s. 41) i mapy nr 15 (s. 44).	–

Lp.	Zapis w projekcie, do którego zgłaszane są uwagi, wraz z tytułem rozdziału/podrozdziału/punktu i numerem strony	Sugerowana zmiana (propozycja nowego brzmienia wskazanego fragmentu)	Uzasadnienie zmiany	Czy uwzględniono uwagę? (tak/nie/częściowo)	Czy uwzględnienie uwagi wymagało zmiany w treści dokumentu? (tak/nie)	Jeżeli zmieniono treść, jak brzmi nowy zapis (z nr. strony)	Jeżeli nie zmieniono treści, w jaki sposób uwzględniono uwagę?
4	Uwaga ogólna	Sugeruje się uwzględnić potencjał kulturalny województwa w postaci skansenów.	Potencjał kulturalny w postaci skansenów stanowi istotny element dla ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego województwa.	częściowo	nie	–	Statystyki dotyczące muzeów uwzględniają liczbę skansenów
5	Osadzenie w Strategii rozwoju województwa mazowieckiego, str. 8  „Tabela nr 2. Mazowsze bogate kulturowo – kierunki działań Kierunki działań i działania – Mazowsze bogate kulturowo”	W przytoczonych zapisach proponuje się usunąć powtórzenie: „Tabela nr 2. <del>Mazowsze bogate kulturowo – kierunki działań</del> Kierunki działań i działania – Mazowsze bogate kulturowo”	–	tak	tak	Usunięto powtórzenie (s. 10).	–
6	Osadzenie w Strategii rozwoju województwa mazowieckiego, str. 7 i 8  „Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze wskazuje jako jeden z pięciu głównych celów strategicznych Kulturę i dziedzictwo. Cel ten stanowi ogólny kierunek do osadzenia SRK w dokumencie nadrzędnym. Równocześnie jednak szerokie podejście do pojęcia kultury pozwala na zakorzenienie SRK w pozostałych czterech celach: gospodarka, dostępność, środowisko i energetyka, społeczeństwo”.	Zarówno Kultura i dziedzictwo, jak i gospodarka, dostępność, środowisko i energetyka oraz społeczeństwo są obszarami, natomiast celem w obszarze Kultura i dziedzictwo, wskazanym w Strategii rozwoju województwa mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze jest „Mazowsze bogate kulturowo”.	Sugerowana zmiana doprowadzi do zgodności dokumentu z zapisami „Strategii rozwoju województwa mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze”.	tak	tak	Słowo „cel” zastąpiono słowem „obszar” (s. 9).	–
7	Obszary konwergencji (cechy wspólne kultury i innych obszarów), str. 11	Proponuje się nad punktami od 15.3 do 19.3 uzupełnić nagłówek o „Obszar: Społeczeństwo” zgodnie ze „Strategią rozwoju województwa mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze”.	Sugerowana zmiana doprowadzi do zgodności dokumentu z zapisami „Strategii rozwoju województwa mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze”.	tak	tak	Uzupełniono nagłówek o „Obszar: społeczeństwo” (s. 13).	–

Lp.	Zapis w projekcie, do którego zgłaszane są uwagi, wraz z tytułem rozdziału/podrozdziału/punktu i numerem strony	Sugerowana zmiana (propozycja nowego brzmienia wskazanego fragmentu)	Uzasadnienie zmiany	Czy uwzględniono uwagę? (tak/nie/częściowo)	Czy uwzględnienie uwagi wymagało zmiany w treści dokumentu? (tak/nie)	Jeżeli zmieniono treść, jak brzmi nowy zapis (z nr. strony)	Jeżeli nie zmieniono treści, w jaki sposób uwzględniono uwagę?
8	Obszary horyzontalne a rozwój kultury, str. 11  „Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze wskazuje także obszary horyzontalne istotne z punktu widzenia rozwoju kultury w regionie: -spójność społeczna, gospodarcza i przestrzenna województwa, -rola miast jako centrów rozwoju, - jakość życia na obszarach wiejskich, - powiązania funkcjonalne miasta - obszary wiejskie, - rewitalizacja obszarów zdegradowanych”.	Zgodnie ze „Strategią rozwoju województwa mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze” przytoczone zapisy, tj.: „- spójność społeczna, gospodarcza i przestrzenna województwa, -rola miast jako centrów rozwoju, - jakość życia na obszarach wiejskich, - powiązania funkcjonalne miasta - obszary wiejskie, - rewitalizacja obszarów zdegradowanych” stanowią wyzwania w obszarze horyzontalnym.	Sugerowana zmiana doprowadzi do zgodności z zapisami Strategii rozwoju województwa mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze.	tak	tak	Obszary horyzontalne poprawiono na „wyzwania” w obszarze horyzontalnym (s. 13).	–
9	Podział terytorialny województwa mazowieckiego, str. 13  „Mapa nr 1. Podział województwa mazowieckiego na subregiony”	Proponuje się przeredagować tytuł mapy na „Podział administracyjny i statystyczny” oraz podać poprawne źródło, tj. „Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze”.	Zgodnie z podziałem statystycznym jednostki NUTS3 to podregiony, nie subregiony.	tak	tak	Zmieniono tytuł mapy nr 1 na: „Podział administracyjny i statystyczny” (s. 15).	–
10	Diagnoza stanu kultury w województwie – obszary, str. 20, 21, 25, 31	Proponuje się doprowadzić do spójności dane statystyczne, m.in. dotyczące liczby muzeów, przytaczane w różnych częściach dokumentu oraz zaktualizować ich wartości zgodnie z BDL GUS.	Zgodnie z danymi BDL GUS w województwie mazowieckim w 2021 r. funkcjonowały 143 muzea, natomiast w 2022 r. 140.  Sugerowana zmiana wpłynie na poprawność merytoryczną dokumentu.	tak	tak	Ujednolicono liczbę muzeów.	–
11	Diagnoza stanu kultury w województwie – obszary, str. 22  „Stopniowo od 2010 do 2015 roku wzrastała liczba widzów, a od 2016 roku przyrost ogólnej liczby osób odwiedzających kina był stały”.	Niezrozumiały i nieprawdziwy jest zapis „a od 2016 roku przyrost ogólnej liczby osób odwiedzających kina był stały”. Zgodnie z danymi BDL GUS liczba „widzów ogółem” wzrastała, przy czym w 2020 r. odnotowano duży spadek liczby widzów ze względu na COVID-19, a w 2021 nastąpił wzrost w relacji do 2020 r., ale nie osiągnął wartości sprzed pandemii. Jak należy rozumieć stały wzrost?	Sugerowana zmiana wpłynie na poprawność merytoryczną dokumentu.	tak	tak	Zmieniono zapis na: „Od roku 2010 do 2019 liczba widzów w kinach systematycznie wzrastała” (s. 24).	–

Lp.	Zapis w projekcie, do którego zgłaszane są uwagi, wraz z tytułem rozdziału/podrozdziału/punktu i numerem strony	Sugerowana zmiana (propozycja nowego brzmienia wskazanego fragmentu)	Uzasadnienie zmiany	Czy uwzględniono uwagę? (tak/nie/częściowo)	Czy uwzględnienie uwagi wymagało zmiany w treści dokumentu? (tak/nie)	Jeżeli zmieniono treść, jak brzmi nowy zapis (z nr. strony)	Jeżeli nie zmieniono treści, w jaki sposób uwzględniono uwagę?
12	Diagnoza stanu kultury w województwie – obszary, str. 23	Sugeruje się oprócz teatrów dramatycznych ująć także dane dla innych rodzajów teatrów wyszczególnionych w BDL GUS, tj.: teatr muzyczny rozrywkowy, operetka, teatr tańca, balet, musical, teatr operowy, teatr lalkowy.	Sugerowana zmiana pozwoli kompleksowo przedstawić potencjał kulturalny województwa w zakresie placówek teatralnych.	tak	tak	Dokonano wyszczególnienia ze względu na typ teatru (s. 26).	–
13	2. Zasoby kultury w województwie mazowieckim, str. 24  Tabela nr 7. Instytucje kultury dla których organizatorem jest Samorząd Województwa	<p>Wśród instytucji kultury, Samorządu Województwa sugeruje się wskazać także Instytucję Filmową „MAX-FILM” S.A. (6 kin, w tym 4 w województwie mazowieckim), której SWM jest założycielem.</p> <p>Ponadto sugeruje się: przywołać pełną nazwę następujących instytucji kultury: Muzeum Azji i Pacyfiku im. Andrzeja Wawrzyniaka w Warszawie, Państwowy Zespół Ludowy Pieśni i Tańca „Mazowsze” im. Tadeusza Sygietyńskiego w Karolinie, Muzeum Regionalne im. Mieczysława Asłanowicza w Siedlcach; doprecyzować tytuł tabeli: „Instytucje kultury dla których organizatorem jest Samorząd Województwa Mazowieckiego”.</p> <p>Ponadto wśród wymienionych instytucji kultury nie wskazano oddziałów/filii muzeów oraz nie zamieszczono informacji o współprowadzeniu niektórych instytucji z innymi podmiotami.</p>	Proponowana zmiana pozwoli kompleksowo przedstawić samorządowe jednostki z obszaru kultury oraz doprowadzi do zgodności z obowiązującymi nazwami instytucji, przyjętymi odpowiednio: Uchwałą nr 134/17 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 29 sierpnia 2017 r., Uchwałą nr 111/17 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 11 lipca 2017 r., Uchwałą nr 10/23 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 17 stycznia 2023 r.	częściowo	tak	Dopisano Instytucję Filmową „MAX-FILM” S.A. (s. 28), poprawiono nazwy instytucji (s. 27-28).	Nie uwzględniono sugestii dopisania oddziałów i filii instytucji – zdaniem autorów taka zmiana nie ma wpływu na wnioski z płynące diagnozy, a może spowodować, że tabela będzie mniej czytelna dla odbiorcy.

Lp.	Zapis w projekcie, do którego zgłaszane są uwagi, wraz z tytułem rozdziału/podrozdziału/punktu i numerem strony	Sugerowana zmiana (propozycja nowego brzmienia wskazanego fragmentu)	Uzasadnienie zmiany	Czy uwzględniono uwagę? (tak/nie/częściowo)	Czy uwzględnienie uwagi wymagało zmiany w treści dokumentu? (tak/nie)	Jeżeli zmieniono treść, jak brzmi nowy zapis (z nr. strony)	Jeżeli nie zmieniono treści, w jaki sposób uwzględniono uwagę?
14	2. Zasoby kultury w województwie mazowieckim tekst, Mapa nr 2 i 3, Tabela nr 8 -str. 27 i 28.	<p>Sugeruje się zmienić nazwy map, ponieważ wskazują one jedynie lokalizację kin i teatrów oraz domów kultury w województwie mazowieckim, a nie ich dostępność.</p> <p>Jednocześnie należy doprecyzować zapisy w obszarze „domy i centra kultury”, ponieważ dane nie dotyczą jedynie domów i centrów kultury, ale centrów, domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic, których łączna liczba w województwie mazowieckim wynosi 297.</p>	<p>Dostępność instytucji kultury jest wieloaspektowym pojęciem, nie odnoszącym się jedynie do lokalizacji przestrzennej placówek, ale może dotyczyć także: zakresu oferty kulturalnej jaką proponują instytucje np. liczby seansów, przedstawień i koncertów, organizowanych imprez itd., alternatywnych form uczestnictwa w kulturze w formule on-line, możliwości dojazdu środkami transportu publicznego do miejsc z bogatym zapleczem kulturalnym, braku przeszkód do korzystania z oferty kulturalnej dla osób ze szczególnymi potrzebami, wskaźników dostępności odnoszących się do relacji pomiędzy liczbą mieszkańców a liczbą placówek, np. 1. liczba osób na placówkę (centrum kultury, dom kultury, ośrodek kultury, klub, świetlicę), 2. centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na 10 tys. ludności, itd.</p>	tak	tak	Zmieniono tytuły map (s. 31 i 32) oraz w całym tekście zmieniono zapis na: „domy, ośrodki i centra kultury”.	–

Lp.	Zapis w projekcie, do którego zgłaszane są uwagi, wraz z tytułem rozdziału/podrozdziału/punktu i numerem strony	Sugerowana zmiana (propozycja nowego brzmienia wskazanego fragmentu)	Uzasadnienie zmiany	Czy uwzględniono uwagę? (tak/nie/częściowo)	Czy uwzględnienie uwagi wymagało zmiany w treści dokumentu? (tak/nie)	Jeżeli zmieniono treść, jak brzmi nowy zapis (z nr. strony)	Jeżeli nie zmieniono treści, w jaki sposób uwzględniono uwagę?
15	<p>2. Zasoby kultury w województwie mazowieckim, str. 25-26</p> <p>5. Sektor kreatywny w województwie, str. 39-40</p> <p>6. Dziedzictwo kulturowe, str. 41-46</p>	<p>Zapisy zawarte w rozdziałach pochodzą ze „Strategii rozwoju województwa mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze” oraz z „Diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego do SRWM 2030+. Innowacyjne Mazowsze” opracowanych przez Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie w 2022 r. Sugeruje się zatem dodać przypis wskazujący źródło oraz autora opracowania.</p> <p>Jednocześnie niektóre fragmenty zostały przytoczone błędnie, np. na str. 45: „krajobraz osadnictwa olenderskiego, związany z terenami zalewowymi doliny Wisły, w tym na obszarze Urzecza, Muzeum – Miejsce Pamięci Palmiry, oddział Muzeum Warszawy – miejsce upamiętniające ofiary masowych egzekucji przeprowadzonych przez Niemców w czasie II wojny światowej,”.</p> <p>Przekreślony tekst stanowi przypis nr 175 (str. 109) zamieszczony w” Diagnozie sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego do SRWM 2030+. Innowacyjne Mazowsze”.</p> <p>Muzeum – Miejsce Pamięci Palmiry nie jest związane z krajobrazem osadnictwa olenderskiego, zatem powyższy zapis jest niepoprawny merytorycznie.</p>	Sugerowana zmiana wpłynie na poprawność merytoryczną dokumentu.	tak	tak	<p>Przywołano w przypisie źródło tekstu (s. 30, 43 i 50).</p> <p>Wykreślono błędny zapis (s. 49).</p>	–

Lp.	Zapis w projekcie, do którego zgłaszane są uwagi, wraz z tytułem rozdziału/podrozdziału/punktu i numerem strony	Sugerowana zmiana (propozycja nowego brzmienia wskazanego fragmentu)	Uzasadnienie zmiany	Czy uwzględniono uwagę? (tak/nie/częściowo)	Czy uwzględnienie uwagi wymagało zmiany w treści dokumentu? (tak/nie)	Jeżeli zmieniono treść, jak brzmi nowy zapis (z nr. strony)	Jeżeli nie zmieniono treści, w jaki sposób uwzględniono uwagę?
16	2. Zasoby kultury w województwie mazowieckim Mapa 5 i 6, str. 29, 30	Proponuje się uczytelnić mapy i dodać legendy.	Sugerowana zmiana wpłynie na poprawność merytoryczną dokumentu.	częściowo	tak	Do mapy nr 6 dodano legendę (s. 34).	Mapa nr 5 zawiera tylko jeden typ obiektu uwzględniony w tytule zatem nie wymaga dodania legendy.
17	3. Uczestnictwo w kulturze Mapy nr 9, 10, 11, str. 34 i 35	Proponuje się wrysować kontury powiatu ostrołęckiego, co pozwoli na odwzorowanie granic całego obszaru województwa.	Sugerowana zmiana wpłynie na poprawność merytoryczną dokumentu.	tak	tak	Dodano kontury powiatu ostrołęckiego (s. 38-39).	–
18	6. Dziedzictwo kulturowe, str. 41 -49	Dane statystyczne przytoczone w rozdziale pochodzą z różnych źródeł oraz okresów. Proponuje się ujednoczyć tekst i podać dane za jeden rok oraz wskazać ich źródła.	Sugerowana zmiana wpłynie na poprawność merytoryczną dokumentu.	częściowo	nie	–	Zróżnicowanie danych wynika z różnej dostępności aktualnych danych w okresie tworzenia diagnozy.
19	6. Dziedzictwo kulturowe, Wykresy nr 10 - 13, str. 47- 48	Wykresy pochodzą z załącznika do „Programu opieki nad zabytkami w województwie mazowieckim 2022-2025 Dziedzictwo kulturowe województwa mazowieckiego – zarys problematyki”. Proponuje się przywołać prawidłową i pełną nazwę dokumentu źródłowego.	Sugerowana zmiana wpłynie na poprawność merytoryczną dokumentu.	tak	tak	Zmieniono źródło cytowanych wykresów (s. 51 i 52).	–
20	Obszary strategicznej interwencji, str. 64 „Powyższa diagnoza mocno zarysowuje nierówności społeczne, gospodarcze i kulturowe pomiędzy poszczególnymi regionami województwa mazowieckiego. Dysproporcje widać przede wszystkim pomiędzy Warszawą i obszarem metropolitalnym oraz stolicami subregionów a resztą województwa”.	Tytuł rozdziału jest nieadekwatny do jego zawartości – nie wskazano w nim obszarów strategicznej interwencji. Ponadto powinno być: „obszarem metropolitalnym”.	Sugerowana zmiana wpłynie na poprawność merytoryczną dokumentu.	tak	tak	Zmieniono tytuł na: „Tereny interwencji zorientowanej na regionalne zrównoważenie rozwoju” (s. 68).	–
21	Str.: 18  A.1.1. Mazowieckie kadry kultury Wsparcie podnoszenia wiedzy i kompetencji osób pracujących w instytucjach i organizacjach pozarządowych	Dodać: „wsparcie podnoszenia wiedzy i kompetencji osób pracujących w instytucjach i organizacjach pozarządowych oraz kadry zarządzającej”.	Kadra zarządzająca wymaga szczególnej troski edukacyjnej w szczególności w zakresie przeciwdziałania mobbingowi i łamaniu praw pracowniczych, w tym w podmiotach organizowanych i współorganizowanych lub finansowanych przez Samorząd Województwa Mazowieckiego	częściowo	nie	–	W zapisie „kadry kultury” mieści się także pojęcie „kadry zarządzającej”, a programy wdrażające będą skierowane również do tej grupy.



Lp.	Zapis w projekcie, do którego zgłaszane są uwagi, wraz z tytułem rozdziału/podrozdziału/punktu i numerem strony	Sugerowana zmiana (propozycja nowego brzmienia wskazanego fragmentu)	Uzasadnienie zmiany	Czy uwzględniono uwagę? (tak/nie/częściowo)	Czy uwzględnienie uwagi wymagało zmiany w treści dokumentu? (tak/nie)	Jeżeli zmieniono treść, jak brzmi nowy zapis (z nr. strony)	Jeżeli nie zmieniono treści, w jaki sposób uwzględniono uwagę?
22	Str.: 24 B.2.1. Kultura dla każdego Cel programu: ograniczanie i likwidowanie wszelkich barier uczestnictwa odbiorców w ofercie kulturalnej.  Dotyczy zapisu: w tym m.in. do uchodźców z Ukrainy.	Dodać: „w tym m.in. do uchodźców z Ukrainy, Afryki, Bliskiego Wschodu i Azji, w tym osób przebywających w ośrodkach dla uchodźców”.	Konieczne jest likwidowanie barier w dostępie do kultury dla wszystkich grup uchodźców, w tym osób spoza Europy, które narażone są na szczególny rodzaj dyskryminacji i wykluczenia ze względu na pochodzenie.	częściowo	nie	–	Zapis „między innymi” oznacza, że wsparcie obejmie również inne grupy uchodźców. Ponadto ze względu na syntetyczny charakter dokumentu nie ma miejsca na wylistowanie wszystkich możliwych grup (s. 100).
23	s. 41 Przy wdrażaniu SRK największą skalę oddziaływania zapewniają narzędzia finansowe pozostające w dyspozycji Samorządu Województwa Mazowieckiego, do których należą przede wszystkim:	Dodać zapis: „otwarte konkursy ofert dla organizacji pozarządowych, w tym konkursy wieloletnie”.	Uważamy za ważne uwzględnienie możliwości finansowania działań w formie konkursów w trybie wieloletnim – pozwala to planować działania o lepszej skuteczności.	częściowo	nie	–	Wszędzie, gdzie w strategii jest mowa o otwartych konkursach ofert uwzględnia ona wszystkie typy konkursów – w tym wieloletnie.
24	Str. 45 Rekomendacje	Rekomenduje się, by Departament Kultury, Promocji i Turystyki raz w roku organizował otwarte spotkanie dla organizacji pozarządowych celem podsumowania zakresu współpracy z trzecim sektorem w minionym okresie oraz przedstawienia planów na kolejne miesiące. Spotkanie może mieć formułę online.	Celem poprawy jakości dialogu z organizacjami pozarządowymi konieczne jest poszerzenie zakresu współpracy i informowania o działaniach Departamentu szerzej niż przez Mazowiecką Radę Działalności Pożytku Publicznego.	tak	tak	„Rekomenduje się, aby Departament Kultury, Promocji i Turystyki corocznie inicjował lub brał udział w co najmniej jednym wydarzeniu branżowym lub konferencji poświęconej kulturze” (s. 119).	–

Lp.	Zapis w projekcie, do którego zgłaszane są uwagi, wraz z tytułem rozdziału/podrozdziału/punktu i numerem strony	Sugerowana zmiana (propozycja nowego brzmienia wskazanego fragmentu)	Uzasadnienie zmiany	Czy uwzględniono uwagę? (tak/nie/częściowo)	Czy uwzględnienie uwagi wymagało zmiany w treści dokumentu? (tak/nie)	Jeżeli zmieniono treść, jak brzmi nowy zapis (z nr. strony)	Jeżeli nie zmieniono treści, w jaki sposób uwzględniono uwagę?
25	Str. 47 Komunikacja i promocja Strategii Rozwoju Kultury	<p>Rekomenduje się organizację spotkania branżowego w formie stacjonarnej celem promocji wiedzy o SRK wśród podmiotów, których organizatorem lub współorganizatorem jest Samorząd Województwa Mazowieckiego oraz organizacji pozarządowych działających na terenie województwa mazowieckiego.</p> <p>Rekomenduje się przekazanie wiadomości o uchwaleniu SRK do organizacji pozarządowych, które w ostatnich 3 latach brały udział w otwartych konkursach ofert. Sugeruje się także organizację dodatkowego spotkania online, którego celem będzie wyjaśnienie roli SRK we współpracy Samorządu Województwa z organizacjami pozarządowymi w zakresie współpracy finansowej i niefinansowej.</p>	Konieczna jest poprawa jakości komunikowania istnienia SRK i jego roli w działaniach m.in. organizacji pozarządowych na terenie województwa mazowieckiego. Bez takich działań będzie to kolejny dokument, co najwyżej, stosowany wyłącznie przez Urząd.	częściowo	nie	–	Zapis na s. 119: „Rekomenduje się, aby Departament Kultury, Promocji i Turystyki corocznie inicjował lub brał udział w co najmniej jednym wydarzeniu branżowym lub konferencji poświęconej kulturze” uznajemy za wystarczający. Ponadto ze względu na syntetyczny charakter dokumentu nie ma miejsca na wylistowanie wszystkich możliwych form spotkań i promocji z wszystkimi możliwymi typami podmiotów kultury.
26	Strona 6 Problem z dostępnością do instytucji kultury dotyczy przede wszystkim małych ośrodków miejskich i wiejskich, często nieposiadających jakichkolwiek placówek pozwalających na uczestnictwo w kulturze.	Problem z dostępnością do instytucji kultury dotyczy przede wszystkim małych ośrodków miejskich i wiejskich, często nieposiadających jakichkolwiek placówek pozwalających na uczestnictwo w kulturze, za wyjątkiem bibliotek publicznych oraz ich filii czy świetlic wiejskich.	W wielu miejscowościach filie bibliotek czy świetlice wiejskie są jedynymi placówkami, pozwalającymi na uczestnictwo w kulturze w formie zinstytucjonalizowanej (ale często też oddolnej). Tym bardziej, że przytoczone w strategii dane nie potwierdzają faktycznej liczby istniejących w województwie świetlic wiejskich.	nie	nie	–	Zapis stanowi tezę ogólną – w części diagnostycznej została szczegółowo przedstawiona sytuacja związana z dostępnością do oferty kulturalnej.
27	Strona 57 Według raportu „Study in Poland 2021” w Warszawie w roku akademickim 2020/2021 studiowało ponad 24 tys. studentów zagranicznych, z czego większość w uczelniach niepublicznych.	Dodać zapis: „studenci ci pochodzą przede wszystkim z...”.	Konieczne jest wskazanie z jakich państw lub regionów świata pochodzą studenci zagraniczni, aby pokazać kontekst kulturowy, ekonomiczny i społeczny.	nie	nie	–	Pozyskanie takich danych wymaga dodatkowych działań badawczych a cytowany raport nie zawiera takich zestawień.

Lp.	Zapis w projekcie, do którego zgłaszane są uwagi, wraz z tytułem rozdziału/podrozdziału/punktu i numerem strony	Sugerowana zmiana (propozycja nowego brzmienia wskazanego fragmentu)	Uzasadnienie zmiany	Czy uwzględniono uwagę? (tak/nie/częściowo)	Czy uwzględnienie uwagi wymagało zmiany w treści dokumentu? (tak/nie)	Jeżeli zmieniono treść, jak brzmi nowy zapis (z nr. strony)	Jeżeli nie zmieniono treści, w jaki sposób uwzględniono uwagę?
28	Strona 11 Rysunek nr 1. Obszary konwergencji na podstawie Strategii rozwoju województwa mazowieckiego Punkt: Dostępność	Dodać zapis: „Dostępność ekonomiczna”	Konieczne jest uwzględnienie barier ekonomicznych w kontekście uczestnictwa w kulturze; ignorowanie faktu, że część mieszkańców Mazowsza nie uczestniczy w kulturze ze względu na sytuację materialną jest niedopuszczalne przy niniejszej analizie.	nie	nie	–	Proponowane obszary konwergencji wynikają bezpośrednio z dokumentu „Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze”, w którym „dostępność ekonomiczna” się nie pojawia (s. 13).
29	Strona 11 Rysunek nr 1. Obszary konwergencji na podstawie Strategii rozwoju województwa mazowieckiego Punkt: Środowisko i energetyka	Dodać zapis: „Edukacja przyrodnicza”	Ze względu na brak lokalnych podmiotów prowadzących nie tylko edukację ekologiczną, ale także przyrodniczą konieczne jest włączenie tej tematyki do działań podmiotów kultury, jako tych które prowadzą najbardziej holistyczne działania; co ważne prowadzone działania edukacyjne nie obejmują tylko dzieci i młodzieży, ale też dorosłych czy seniorów, którzy nie mają dostępu do innych źródeł wiedzy.	nie	nie	–	Proponowane obszary konwergencji wynikają bezpośrednio z dokumentu „Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze”, w którym „edukacja przyrodnicza” się nie pojawia (s. 13).
30	Strona 77 Jesteśmy również świadomi coraz częściej pojawiających się debat na temat wypalenia zawodowego pracowników i pracowniczek kultury.	Dodać zapis: „Jesteśmy również świadomi coraz częściej pojawiających się debat na temat wypalenia zawodowego pracowników i pracowniczek kultury, nieprzestrzegania praw pracowniczych w samorządowych instytucjach kultury czy kultury mobbingu”.	Nie można ignorować faktu łamania praw pracowniczych przez kadry zarządzające samorządowymi instytucjami kultury czy stosowania mobbingu. Na mapie województwa mazowieckiego pojawiają się kolejne instytucje, których te problemy dotyczą.	tak	tak	„Jesteśmy również świadomi coraz częściej pojawiających się debat na temat wypalenia zawodowego pracowników i pracowniczek kultury, łamania praw pracowniczych i mobbingu” (s. 17 i 79).	–
31	Strona 9/ 74 Obszar III – Współpraca międzysektorowa w województwie mazowieckim (wartość instrumentalna)	Należy dodać punkt: „SRK tworzy przestrzeń do współdziałania sektora kultury i oświaty”.	Konieczne jest pogłębienie współpracy sektora kultury i oświaty w formach odpowiadających potrzeb obu sektorów.	tak	tak	„SRK tworzy przestrzeń do współdziałania sektora kultury i edukacji oraz turystyki” (s. 83).	–

Lp.	Zapis w projekcie, do którego zgłaszane są uwagi, wraz z tytułem rozdziału/podrozdziału/punktu i numerem strony	Sugerowana zmiana (propozycja nowego brzmienia wskazanego fragmentu)	Uzasadnienie zmiany	Czy uwzględniono uwagę? (tak/nie/częściowo)	Czy uwzględnienie uwagi wymagało zmiany w treści dokumentu? (tak/nie)	Jeżeli zmieniono treść, jak brzmi nowy zapis (z nr. strony)	Jeżeli nie zmieniono treści, w jaki sposób uwzględniono uwagę?
32	Strona 17 Nierówności cyfrowe – związane zarówno z poziomem dostępu do nowych technologii, jak również zróżnicowaniem kompetencji cyfrowych różnych grup wiekowych i społecznych.	Dodać zapis: „Nierówności cyfrowe – związane zarówno z poziomem dostępu do nowych technologii, w tym dostępu do stabilnego łącza internetowego, jak również zróżnicowaniem kompetencji cyfrowych różnych grup wiekowych i społecznych”.	–	tak	tak	„Nierówności cyfrowe – związane zarówno z poziomem dostępu do nowych technologii, w tym dostępu do stabilnego łącza internetowego (...)” (s. 19).	–
33	Strona 49 Rozdział: Dziedzictwo przyrodnicze	Obok zasobów przyrodniczych: Puszcza Kurpiowska, Kampinos i lasy podregionu żyrardowskiego, brakuje informacji o tzw. Puszczy Mazowieckiej, czyli Mazowieckim Parku Krajobrazowym i lasach otwocko-garwolińskich.  Po fragmencie poświęconemu Uzdrowisku Konstancin należy dodać zapis: „W południowo-wschodniej części województwa, wzdłuż Wisły rozciąga się kompleks lasów Mazowieckiego Parku Krajobrazowego oraz lasów otwocko-garwolińskich”.	Ważne jest uwzględnienie tego obszaru, ponieważ na terenie tzw. Puszczy Mazowieckiej obok jak walorów przyrodniczych, to także podejmowane są liczne działania społeczne, kulturalne i edukacyjne.	tak	tak	„Ważnym elementem dziedzictwa przyrodniczego są także Lasy Garwolińsko-Otwockie zwane Puszczą Mazowiecką” (s. 54).	–
34	Strona 106/41 „otwarte konkursy ofert dla organizacji pozarządowych”	Dodać zapis: „otwarte konkursy ofert dla organizacji pozarządowych, w tym konkursy ogłaszane w trybie wieloletnim”.	Na poziomie SRK warto uwzględnić możliwość ogłaszania konkursów w trybie wieloletnim.	częściowo	nie	–	Wszędzie, gdzie w strategii jest mowa o otwartych konkursach ofert uwzględnia ona wszystkie typy konkursów – w tym wieloletnie.

Lp.	Zapis w projekcie, do którego zgłaszane są uwagi, wraz z tytułem rozdziału/podrozdziału/punktu i numerem strony	Sugerowana zmiana (propozycja nowego brzmienia wskazanego fragmentu)	Uzasadnienie zmiany	Czy uwzględniono uwagę? (tak/nie/częściowo)	Czy uwzględnienie uwagi wymagało zmiany w treści dokumentu? (tak/nie)	Jeżeli zmieniono treść, jak brzmi nowy zapis (z nr. strony)	Jeżeli nie zmieniono treści, w jaki sposób uwzględniono uwagę?
35	Strona 108/43  B) Zasady wypracowane przez zespół ekspercki  Zasada otwartości/dostępności – polegająca na otwartości podmiotów kultury na różnorodne potrzeby potencjalnych odbiorców; na zmiany zachodzące w otoczeniu; działania na rzecz usunięcia barier w dostępie do kultury (architektonicznych, informacyjnych, komunikacyjnych itp.); przeciwdziałania wykluczeniu jakichkolwiek grup i jednostek z dostępu do oferty kulturalnej; szacunku wobec tego, co inne; wspieranie różnorodności.	Dodać zapis: „Przeciwdziałania wykluczeniu, w tym wykluczeniu ekonomicznemu i transportowemu, jakichkolwiek grup i jednostek z dostępu do oferty kulturalnej”.	–	tak	tak	„(...) przeciwdziałania wykluczeniu (w tym wykluczeniu ekonomicznemu i transportowemu) jakichkolwiek grup i jednostek z dostępu do oferty kulturalnej (...)” (s. 117).	–